

رفته است ، تا در پرتو آن بتوانند به زندگی خود ادامه دهند مسلماً از يك منبع علم و قدرت حکایت می کند ، زیرا این نظام شکر فی که در جهان جانوران جلوه گراست که هر نوعی با وسایل مخصوصی مجهز است و نیازمندیهای هر يك اعم از دریایی ، صحرائی ، هوایی ، از حیوانات ریز که تنها با میکروسکوپ دیدن آن امکان پذیر است گرفته ، تا نهنگان غول پیکر دریایی بطور کلی در روی زمین فراهم گشته ، بدون تردید ما را باین حقیقت رهبری می کند که جهان را آفریدگاری است که با تدبیر و علم و قدرت کامل خود سر نوشت و مقدرات هر طبقه ای از حیوانات را که چه نخورندگی کنند ؛ برای خود مسکن و آشیانه فراهم سازند ، دشمنان خود را بشناسند ، راه فرار و دفاع را بدانند ، بجهت نوع مواد غذایی احتیاج دارند ، از چه قسم خوردنیها باید اجتناب کنند ، نوزادان خود را چگونه تربیت نمایند و بطور کلی هر طبقه ای را با آنچه مورد نیاز آن است ، رهبری نموده است ، و از طرفی وسائل حیات جانوران چه آن طبقه ای که در سطح پهنای زمین زیست میکنند و چه طبقاتی که در اعماق دریا یا در فضا یا بالای طبقات خاک زندگی میکنند ؛ بطور کلی عوامل مورد نیاز همه و همه را فراهم کرده است .

از در بختندگی و بنده نوازش * مرغ هوا را نصب ماهی دریا
قسمت خود می خوردند منعم و درویش * روزی خود می برند پشه و عنقا
حاجت موری ب علم غیب بدانند * درین چاهی بزیر سخره سما
خوبست این حقیقت را از قرآن مجید بشنوم : **و ما من دابة فی الارض الا علی الله**
رزقها و یعلم مستقرها و مستودعها .

یعنی : هیچ جنبنده ای در روی زمین نیست مگر آنکه روزی آن بر خداست و خدا فراهم می نماید و محل رفت و آمد و قرارگاه آنرا خداوند میداند (سوره هود آیه ۶) .

این همه جانورانی که در جوش و تلاش اند جانورانی که در سطح پهنای زمین گرم نکاپو هستند یا در سوراخها و لایه های خاک و اعماق آب بسر می برند یا فضا را عرصه جولانگاه زندگی خود قرار داده اند ، جانورانی که از حد و شماره بیرون است ، آفریننده آنها یعنی خداوند بجزئیات زندگی آنها داناست و روزی آنها را می رساند .

خداوند در این زمین ، در این گنجینه نعمت ، آفت زخا می فراوان و گنجهای بیکران ذخیره کرده است که جوابگوی انواع احتیاجات همه جانوران است ، خداوند این سفره احسان و گرمی آن چنان بین و پرت نسبت گسترده است که ضعیفترین و بی دست و پا ترین جانوران مانند قویترین آنها بفرخور حال خود منعم و بهره مند است .

فراهم کند روزی ما رو مور * اگر چندی دست و پایند و زور

تاکنون

شیعه بدنیا معرفی نشده

تا اینجا مطالب لازم در باب معرفی «مؤتمر» و هدفهای اصلی آن بیان گردید. اکنون اجازه دهید ، از این بیست و چند جمله هم درباره مطالبی که هدف اصلی ما را از نوشتن این سلسله مقالات تشکیل می دهد بنویسیم :

شیعه در خارج .

شاید باور نکنید ، اگر بگویم که عده ای از برادران مسلمان ما که دارای مذهب تسنن هستند ، اصولاً نه تنها شیعه را نمی شناسند بلکه حتی نام آنرا هم نشنیده اند . یکی از شخصیت های بزرگ عرب که مسلمان و نماینده مجلس عم بود ، و قاعدتاً می بایست دارای اطلاعات وسیعی درباره اسلام باشد ، بعد از آنکه متوجه شد من شیعه هستم ، توضیحاتی درباره عقاید شیعه از من خواست .

وقتی که صحبت بنماز رسید گفت : اسلام آیشیعه نماز هم میخواند ، شنیده ام که شما دارای

کتابی غیر از قرآن هستید و غیر خدا را عبادت می کنید ؟

باور کنید که من در موقع شنیدن این کلمات ؛ آنچنان ناراحت و متأسف شدم که می خواستم فریاد زده و بروح آن تشکیلات خائفانه ای که تا این اندازه فرق اسلامی را از یکدیگر دور نگه داشته و در نتیجه آنها را نسبت بیکدیگر بدین کرده است نفرین فرستم .

با بسیاری از آفریقاییها که تماس گرفتیم ، متوجه شدیم که آنها حتی نام شیعه را هم نشنیده اند .

با این ترتیب پیدا است که اولین وظیفه ما در کنگره این بود که تا اینجا که وقت و موقعیت اجازه می داد لااقل چند جمله ای درباره شیعه بیان نموده و از این موقعیت خاص بفتح روشن نمودن ذهن برادران مسلمان خود نسبت بشیعه استفاده کنیم .

لذا در طی یکی از جلسات که موضوع بحث تضامن و وحدت اسلامی بود ، پس از بیان

مقدماتی درباره وحدت وهم آهنگی فکری چنین اظهار نمود :

« بسیار جای خوشوقتی است که دنیای اسلام در راه رسیدن باین هدف عالی و مقدس (وحدت) گامهای زیادی بجلو رفته است ، و با کمال سر بلندی و افتخار می توانم بگویم که در قسمت روابط فرهنگی بین فرق اسلامی که خود از عوامل غیر قابل انکار ایجاد وحدت است ، تا کنون قدمهای بزرگی برداشته ایم ؛ و از همه زودتر ایران مسلمان و قهای عالیقدر شیعه باین موضوع توجه کرده و از هزار سال قبل «سید مرتضی» قدس سره با نوشتن کتاب انتصار و شیخ طوسی اعلی الله مقامه با نوشتن کتاب خلاف توجه کاملی بمعارف فقهی سایر فرق اسلامی نموده و در حقیقت فرهنگ فقهی تمام فرق اسلامی را مورد عنایت دقیق خود قرار داده اند ؛ و زعم بزرگه صاحب المنفصله شیخ محمود شلتوت نیز با ایجاد کرسی و ققه مقارن ، در جامع بزرگه اسلامی الازهر ، بزرگترین قدم در این راه تحقق و بسط روابط فرهنگی فرق اسلام برداشته اند ؛ و این از قدمهای بزرگی است که برای همیشه در طول تاریخ اسلام مورد قدردانی نسلهای آینده قرار خواهد گرفت .

و علاوه بر اینها ؛ هم اکنون در دانشگاه تهران کرسی تدریس فقه شافعی و حنفی نیز تأسیس شده که عهده دار تدریس آن دو تن از علما شافعی و حنفی هستند .

بدیختانه روابط فرهنگی مادر گذشته باین اندازه نبوده است که مادرت بطرز تفکر یکدیگر چند باب عقائد وجه در باب فروع واقف باشیم .

و معتقدم که موجبات این عدم اطلاع و یا احیاناً اطلاع غلطه بوسیله همین سیاستهای شوم استعماری که بر مبنای متفرقه بیانند از حکومت کنه شالوده سیاسی خود را برقرار کرده اند ؛ فراهم شده است این سیاستهای مزورانه کوشش می کردند که هر فرقه ای را در مقابل فرقه های دیگر میدرخاند و با این ترتیب پایه های حکومت خود را بر ملت های اسلامی مستحکم سازند .

آنها کوشش کردند تا اینکه جمعیت مسلمان و پاک و شیعه را در بین توده های بی اطلاع سایر فرق ؛ بنام مبدع و یا غالی و یا سافر عناوینی که در نظر هر فرد مسلمان متزور مزجر کننده است معرفی کرده و باین ترتیب شکاف عمیقی بین آنها ایجاد کنند .

ولی خوشبختانه آن روز گام سیری شده و تمام ملل اسلامی متوجه سیاستهای خانمانه بر انداز خارجی شده اند و اکنون قضاوت آنها درباره یکدیگر روی مبنای صحیح علمی است نه از دریچه چشم عمال خارجی ؛ و لذا امروز همه می دانند که عقیده شیعه در جمیع شئون اسلامی همان عقیده مرضیه است که علی علیه السلام داشته و شیعه نغالی است و نه مشرک بلکه یک مسلمان واقعی است که در جمیع شئون از دستورات آسمانی نبی اکرم (ص) پیروی می کند .

ولی خیلی روشن است که تنها بیان این چند جمله بار سنگین مسئولیت را از دوش ما

بر نمی داشت ؛ و چه در لازم بود که لا اقل یک کتاب کوچک که بیان کننده عقائد شیعه باشد بهمراه می داشتیم تا اینکه آن را بین شرکت کنندگان ؛ که از تمام گوشه و کنارهای جهان در آنجا گرد آمده بودند توزیع می کردیم .

و انشاء الله بیاری پروردگار اگر شرائط اجازه دهد و اگر کمکهای لازم از طرف علاقمندان بشود در نظر است برای کمترین مدتی که در ماه رجب آینده تشکیل می گردد ؛ کتابی به همین منظور که بیان کننده عقائد شیعه باشد تهیه و چاپ نموده و برای توزیع در کنگره آماده سازیم .

و با کمال تأسف در اینجا باید اقرار کنیم که نه تنها دستگاه تبلیغاتی شیعه در داخله کشور ضعیف است بلکه مادر خارج نیز نتوانسته ایم ؛ آنطور که لازم است ؛ خود را معرفی نموده و چشم جهانیان را بسوی خود معطوف داریم .

با کمال تأسف باید اقرار کرد که دستگاه تبلیغاتی شیعه ؛ هنوز نتوانسته ؛ و یا نخواسته است که دین خود را نسبت بساحت مقدس مذهب بطور کامل ادا کند .

تبلیغات مافوق العاده ناقص است ؛ نمی تواند مغزهای علمی جوانان کشور را کاملاً اقناع کند ؛ و نیز نمی تواند پاسخی مثبت و مؤثر بشیفتگان حقیقت در خارج از کشور بدهد .

هنوز دنیای اروپا و امریکا مارائینی شناسد ؛ اطلاع آنها از اسلام همان است که نویسنده گان مصری در اختیارشان گذارده اند .

افریقا و اسلام

افریقای امروز در آستانه اسلام است ؛ ولی متأسفانه ما آنقدر مبلغ نداریم که بتوانیم این قاره جوان و وسیع را نسبت باسلام مطلع گردانیم .

ما اگر بخواهیم در اینجا از قدرت غیر قابل انکار تبلیغات و تنش مؤثر آن در دنیای امروز بحث کنیم ؛ میتوان گفت که تقریباً بتوضیح واضح پرداخته ایم ؛ خیلی روشن است که پیشرفت هر قدرتی در دنیا وابستگی مستقیمی باجهاز تبلیغاتی او دارد و اضافه میکنم که خصوصاً آینده افریقا در دست کسی است که از هم اکنون تبلیغاتش توسعه مند و مؤثر خود را در آن ناحیه شروع کند ؛ و چه در جای بدبختی است که ما شرائط خاصی را که افریقای امروز در آن قرار گرفته است نمی دانیم ؛ درست است که ما از کار تبلیغاتی داخله کشور فارغ نشده ایم ؛ ولی نکته قابل توجه اینست که شاید صدها سال بگذرد و این شرائط خاصی که امروز در افریقای سیاه بوجود آمده در هیچ نقطه ای از جهان بوجود نیاید و باید از این فرصت حداکثر استفاده را بنفع تبلیغات مذهبی نمود ؛ یکی از نویسندگان بزرگ انگلیسی می گوید فرصت چون آهوی وحشی است اگر از دست رفت دیگر باز نیاید ؛ و اجازه دهید قدری در این باره بیشتر توضیح دهم .

(بقیه در شماره بعد)